

УДК 364:615.851:159.9

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.13>**Оксана КРАВЧЕНКО**

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20300

ORCID: 0000-0002-9732-6546

Бібліографічний опис статті: Кравченко, О. (2026). Зарубіжний досвід діяльності організацій та установ у сфері каністерапії. *Вісник. Humanitas*, 3, 101–107, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.13>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ У СФЕРІ КАНІСТЕРАПІЇ

У статті здійснено ґрунтовний контент-аналіз зарубіжного досвіду діяльності організацій та установ у сфері каністерапії як одного з ефективних допоміжних методів анімалотерапії, що активно застосовується в сучасних системах охорони здоров'я та соціальної підтримки. Розкрито теоретичні засади каністерапії, її міждисциплінарну природу та місце серед інноваційних реабілітаційних і психосоціальних практик. Значну увагу приділено аналізу практичних аспектів використання спеціально навчених собак у сферах охорони здоров'я, освіти, соціальної роботи та комплексної реабілітації різних категорій населення.

Проаналізовано основні напрями діяльності міжнародних і національних каністерапевтичних організацій у США, країнах Європи та Ізраїлі, зокрема в частині підготовки та сертифікації фахівців і собак-терапевтів, розроблення та реалізації стандартизованих терапевтичних програм, а також налагодження міждисциплінарної та міжвідомчої співпраці. Виокремлено ключові цільові групи отримувачів послуг каністерапії, серед яких діти з особливими освітніми потребами, особи з інвалідністю, люди похилого віку, пацієнти з посттравматичними стресовими розладами, військовослужбовці та ветерани бойових дій.

Узагальнено результати зарубіжних наукових досліджень, які підтверджують позитивний психоемоційний, соціальний та реабілітаційний ефект каністерапії, зокрема зниження рівня тривожності, покращення комунікативних навичок, соціальної адаптації та якості життя. Обґрунтовано доцільність адаптації міжнародного досвіду в українських умовах з урахуванням сучасних соціальних викликів і потреб вразливих груп населення, а також окреслено перспективи подальших наукових досліджень і практичного впровадження каністерапії в систему соціальних і реабілітаційних послуг України.

Ключові слова: каністерапія, анімалотерапія, собаки-терапевти, психосоціальна реабілітація, зарубіжний досвід, вразливі групи населення.

Oksana KRAVCHENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 2 Sadova str., Uman, Cherkasy region, Ukraine, 20300

ORCID: 0000-0002-9732-6546

To cite this article: Kravchenko, O. (2026). Zarubizhnyi dosvid diialnosti orhanizatsii ta ustanov u sferi kanisterapii [Foreign experience of organizations' and institutions' activities in the field of canistherapy]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 101–107, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.1.13>

FOREIGN EXPERIENCE OF ORGANIZATIONS' AND INSTITUTIONS' ACTIVITIES IN THE FIELD OF CANISTHERAPY

The article presents a comprehensive content analysis of international experience in the activities of organizations and institutions operating in the field of canistherapy as an effective form of animal-assisted therapy. The study reveals the theoretical foundations and practical applications of using specially trained dogs within healthcare, education, social

© О. Кравченко, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

work, and rehabilitation systems. The activities of international and national canistherapy organizations in the United States, European countries, and Israel are analyzed, with particular attention to specialist and therapy-dog training, certification and licensing procedures, implementation of therapeutic programs, and interdisciplinary cooperation.

The article identifies the main target groups of canistherapy services, including children with special educational needs, persons with disabilities, older adults, patients with post-traumatic stress disorder, military personnel, and veterans. The review of foreign scientific studies demonstrates the positive impact of interaction with therapy dogs on emotional well-being, stress reduction, social adaptation, communication skills, and overall quality of life. Canistherapy is shown to be widely applied in medical institutions, educational settings, nursing homes, hospices, children's hospitals, libraries, and military rehabilitation programs.

The findings indicate that most foreign canistherapy organizations operate within a systematic and interdisciplinary framework, combining research, practical interventions, and educational activities. They play a key role in developing professional standards, ensuring quality control, promoting evidence-based practice, and raising public awareness of animal-assisted interventions. The article substantiates the relevance and feasibility of adapting international experience to Ukrainian conditions, especially in the context of the growing need for psychosocial rehabilitation of military personnel, veterans, children, and other vulnerable groups. The study outlines prospects for further research, including the evaluation of program effectiveness, development of national standards, and integration of canistherapy into Ukraine's social and rehabilitation service system.

Key words: canistherapy, animal-assisted therapy, therapy dogs, psychosocial rehabilitation, international experience, vulnerable populations.

Актуальність дослідження. У сучасній системі охорони здоров'я та психосоціальної допомоги дедалі більшого поширення набувають альтернативні та допоміжні терапевтичні методи. Одним із таких напрямів є каністерапія – форма анімалотерапії, що передбачає використання спеціально навчених собак для покращення психоемоційного та фізичного стану людини. У багатьох країнах світу каністерапія інтегрована в систему реабілітації, освіти та соціальної роботи, що зумовлює актуальність вивчення зарубіжного досвіду діяльності відповідних організацій.

Каністерапія базується на концепції позитивного впливу взаємодії людини з твариною на емоційний стан, рівень стресу, мотивацію та соціальну поведінку. Дослідження зарубіжних учених доводять, що контакт із собакою сприяє зниженню тривожності, нормалізації артеріального тиску, покращенню комунікативних навичок та розвитку емпатії. Саме тому каністерапія активно застосовується в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, людьми похилого віку, пацієнтами з посттравматичними розладами та особами з інвалідністю, військовими та ветеранами.

Аналіз досліджень та публікацій. Колектив авторів Hannah Van Buiten, Erin Flynn, Kevin N. Morris досліджують програми з навчання собак, що пропонуються ветеранам, використовуються як додаткове втручання для підтримки різних аспектів реінтеграції (Van Buiten et al., 2021). Авторським колективом Jensen CL, Rodriguez KE, MacLean EL, Abdul Wahab AH, Sabbaghi A, O'Haire ME визна-

чено психосоціальний вплив собак-помічників у контексті нових допоміжних втручань у лікуванні посттравматичного стресового розладу (ПТСР) (Jensen et al., 2022). Дослідження групи вчених (Joan T. Richerson, M. S., D. V. M., Todd H. Wagner, Ph.D., Thad Abrams, M.D., Kelly Skelton, M.D., Ph.D., Kousick Biswas, Ph.D., Samantha I llarmo, M.P.H., Frances Mc Sherry, M.A., Michael T. Fallon, D.V.M., Ph.D., Austin Frakt, Ph.D., Steven Pizer, Ph.D., Kathryn M. Magruder, M.P.H., Ph.D., Shirley Groer, Ph.D., Patricia A. Dorn, Ph.D., Grant D. Huang, M.P.H., Ph.D., Eileen M. Stock, Ph.D.) спрямоване на оцінювання терапевтичних та економічних переваг службових собак порівняно з собаками емоційної підтримки для ветеранів із посттравматичним стресовим розладом (ПТСР).

Увага зарубіжних дослідників зосереджена на вивченні впливу каністерапії в процесі реабілітації різних категорій вразливих груп населення у різних типах закладів, зокрема освітніх, соціальних, закладах охорони здоров'я, приватних реабілітаційних центрах та громадських організаціях. Теоретичне узагальнення цього досвіду є обґрунтовано доцільним з метою виявлення його переваг і можливостей адаптації та впровадження у відновні практики на базі установ і організацій України.

Мета статті полягає у здійсненні контент-аналізу діяльності зарубіжних каністерапевтичних організацій з метою визначення її змісту та спрямованості, а також виокремлення переліку терапевтичних програм, що розробляються та впроваджуються цими організаціями.

Виклад матеріалу. Зарубіжні організації кністерапевтів функціонують як неприбуткові об'єднання або професійні асоціації, що координують підготовку фахівців і сертифікацію собак-терапевтів. Їхня діяльність, як правило, охоплює такі напрями: розроблення стандартів підготовки собак і провідників; проведення навчальних програм і тренінгів; організацію терапевтичних сесій у медичних, освітніх і соціальних установах; науково-дослідну роботу та популяризацію кністерапії. Важливим елементом є міждисциплінарна співпраця кністерапевтів із психологами, лікарями, соціальними працівниками та педагогами.

На основі контент-аналізу матеріалів, розміщених на офіційних вебсайтах зарубіжних кністерапевтичних організацій, було узагальнено основні напрями їхньої діяльності. Аналіз здійснювався за такими критеріями: цільові групи отримувачів послуг, мета та завдання діяльності, види терапевтичних програм, форми організації кністерапевтичних втручань, а також особливості підготовки фахівців і собак-терапевтів. Отримані результати дали змогу виявити спільні та відмінні підходи до реалізації кністерапії у різних країнах.

Міжнародна асоціація організацій взаємодії людини та тварин (ІАНАІО) – це глобальна асоціація організацій, що займаються практикою, дослідженнями та/або освітою в галузі діяльності за участю тварин, терапії за участю тварин та дресирування тварин-помічників. Місія організації полягає в забезпеченні міжнародного лідерства у розвитку галузі взаємодії людини та тварин. Це досягається шляхом досліджень, освіти та співпраці між нашими членами, політиками, фахівцями, іншими організаціями, що займаються взаємодією людини та тварин, та широкою громадськістю. Серед завдань організації: сприяти новим дослідженням, освіті та розвитку практики; забезпечувати форум для обміну ідеями та інформацією, а також налагоджувати співпрацю; звертати увагу політиків та осіб, що приймають рішення, на національному та міжнародному рівнях щодо переваг обох галузей (ІАНАІО, n.d.).

Міжнародна асоціація кінологів (ІАСР) була заснована на переконанні, що правильне та гуманне використання ефективних інстру-

ментів і методів дресирування забезпечує найбільший успіх для кожної окремої собаки та її власника. Засновники ІАСР створили асоціацію, де раді всім дресирувальникам, організацію, яка створює спільноту, сприяє співпраці, заохочує освіту, зміцнює стосунки між людьми та їхніми улюбленими домашніми тваринами, а також є інклюзивною для всіх інструментів і методів, які дозволяють собакам вести щасливе та повноцінне життя (ІАСР).

У США функціонує кінологічна програма *USO Canine Program • Missouri (USO)*, участь в її реалізації бере Управління з питань охорони здоров'я США. Метою програми є допомога в зміцненні військовослужбовців США та їхніх сімей шляхом включення собак до програм та центрів USO (USO Missouri).

У США створено і діє *Alliance of Therapy Dogs (ATD)* – міжнародний реєстр сертифікованих команд собак-терапевтів. В АТД пропонується тестування, сертифікація, реєстрація, підтримка та страхування для членів, які добровільно займаються своїми собаками в заходах за допомогою тварин. Водночас реалізується програма кністерапії з військовими. Важливість собак-терапевтів на військових базах стала життєво важливою для підтримки військовослужбовців. Ці пухнасті компаньйони не лише дарують посмішки та радість, але й пропонують величезну емоційну підтримку тим, хто стикається зі складними викликами своїх обов'язків (АТД).

Therapy Dogs International (TDI®) – це волонтерська організація, що займається регулюванням, тестуванням та реєстрацією собак-терапевтів та їхніх волонтерів-дресировщиків з метою відвідування будинків для людей похилого віку, лікарень, інших установ та будь-яких інших місць, де потрібні собаки-терапевти (TDI®). Компанія TDI була заснована в 1976 році в Нью-Джерсі.

Організація реалізує ряд програм.

1. Послуга підтримуючого проживання. Громади з доглядом за людьми похилого віку – це підтримуючі, схожі на домашні будинки будинки для людей похилого віку, яким може знадобитися допомога у виконанні повсякденних справ. Залежно від можливостей людини, візити з собакою організуються або як групова діяльність, або, за необхідності, в кімнаті чи квартирі мешканця.

2. Дитяче читання для собак. Головна мета цієї програми – створити невимушену та «дружню до собак» атмосферу, яка дозволяє учням практикувати навички читання. Багато дітей, обраних для цієї програми, мають труднощі з читанням, і в результаті у них розвинулися проблеми з самооцінкою. Вони часто соромляться, коли читають уголос перед іншими однокласниками. Сідаючи поруч із собакою та читаючи їй, ви позбавляєтеся будь-яких загроз бути осудженою. Дитина розслабляється, гладить уважного собаку та зосереджується на читанні. Читання покращується, оскільки дитина практикує навички читання, розвиває самооцінку та асоціює читання з чимось приємним.

3. Допомога у надзвичайних ситуаціях. Волонтери із собаками-терапевтами екстрено реагують з метою підтримки людей, які опинилися у надзвичайних ситуаціях: стихійні лиха, терористичні акти, природні катастрофи тощо.

4. Допомога у хоспісах. Робота в хоспісі надає чудову можливість провести час з людьми, які перебувають на останніх етапах свого життя. Люди приймаються до програми хоспісу, якщо вони невиліковно хворі та їм залишилося жити менше шести місяців. Їх часто розміщують у лікарні або будинку для людей похилого віку, але деякі живуть і вдома. Така програма здатна зробити величезний внесок у будь-яку програму хоспісу, забезпечуючи комфорт, любов та товариство за допомогою собак. Мета – покращити якість життя пацієнтів хоспісу, а часто й їхніх сімей. Вигляд собак та дотик їхньої шерсті часто приносять спокій і радість тим пацієнтам, чиє життя колись було пов'язане з тваринами. Фізичний контакт має заспокійливий ефект, а собаки здатні повертати приємні спогади з життя людини. Собаки-терапевти допомагають боротися з самотністю та дають людям можливість мати щось, чого можна чекати з нетерпінням. Контакт з собаками дозволяє пацієнту відчувати себе потрібним і бажаним у той момент свого життя, коли смерть очевидна.

5. Терапія у дитячих лікарнях. Присутність собак-терапевтів у лікарні допомагає нормалізувати обстановку для дітей, які перебувають далеко від дому за страшних та неприємних обставин. Іноді персонал та батьки отримують від візиту стільки ж користі, скільки й самі діти.

6. Терапія у лікарнях. Візити до лікарні можуть бути дуже різноманітними для різних пацієнтів. Деяких пацієнтів собака може вивести з стерильного лікарняного середовища. Деякі пацієнти можуть бути легкокованими та жартувати або розповідати кінологу про собаку, яка у них є вдома, тоді як деякі можуть взагалі не хотіти бачити собаку. Деякі візити можуть передбачати, що собаку-терапевта погладжують відвідувачі у вестибюлі перед звичайними обходами. Деякі візити до пацієнтів лікарні та їхніх сімей можуть бути надзвичайно емоційними, але також можуть бути дуже корисними. Люди, які очікують на серйозну операцію, перебувають у депресії або давно не мали відвідувачів, можуть відчути заспокоєння та заспокоєння завдяки візиту ніжної собаки-терапевта.

7. Бібліотеки. Бібліотеки часто є тихим місцем, де і діти, і дорослі можуть дослідити певну тему або знайти гарну історію, але коли діти чи дорослі відвідують бібліотеку та бачать собаку, атмосфера може стати трохи цікавішою.

8. Будинки для людей похилого віку. Будинки для людей похилого віку були одними з перших закладів, які люб'язно відчинили свої двері для концепції зоотерапії. Сьогодні відвідування будинків для людей похилого віку та спілкування з нашими собаками-терапевтами продовжує бути приємним досвідом для людей похилого віку, їхніх сімей та всіх інших мешканців, які там проживають. Глибоко зворушливо спостерігати, як собаки мають здатність заспокоювати та заспокоювати схвильованих людей, водночас піднімаючи настрій тим, хто сумує та самотній. Вони забезпечують середовище для фізичного дотику та вираження прихильності до тих, хто жив на самоті. Сама присутність собаки піднімає настрій людині, а погладжування та дотик до шерсті дозволяють мати чудовий об'єкт, до якого можна висловити свою прихильність.

Ізраїльський центр собак-поводирів (The Israel Guide Dog Center) розпочав свою діяльність у 1991 році, надає послуги для задоволення потреб людей із сліпотою, емоційними травмами та соціальними потребами. Серед активних програм заслуговує на увагу навчання собак-поводирів спеціальним навичкам, щоб допомогти ветеранам Армії обо-

рони Ізраїлю, які страждають від руйнівних наслідків ПТСР. Дослідження та звіти клієнтів центру демонструють, що собаки-поводирі можуть значно полегшити частоту та тяжкість симптомів травми (The Israel Guide Dog Center).

У Чехії з 2001 р. працює *Навчальна асоціація каністерапії «Hafík, z.s.»* (далі – «Hafík»), що надає послуги з використанням тварин. Асоціація займається професійною підготовкою, тестуванням та навчанням команд, які надають послуги з використанням тварин. Поштовхом до створення асоціації стала потреба у професійному впровадженні цих послуг у Чеській Республіці. Серед напрямів діяльності організації: надання послуг з використанням тварин як одного з методів підтримки психосоціального здоров'я людей різного віку; надання якісних послуг у зв'язку з виконанням усіх методів послуг з використанням тварин; навчання команд, що надають послуги з використанням тварин; тестування рис характеру собак; проведення освітньої та консультаційної діяльності (організація курсів та семінарів); надання професійної інформації тим, хто цікавиться питанням послуг з використанням тварин; підтримка інклюзивних тенденцій у суспільстві (Hafík).

У Німеччині *Центральна лікарня Бундесверу в Кобленці* служить медичним центром передового досвіду для збройних сил південно-західної Німеччини. Заслуговує на увагу розроблений та впроваджений проєкт німецьких військових (Deutsche Bundeswehr) для підтримки стандартної терапії солдатів з ПТСР за допомогою короткострокового втручання за допомогою собак (Центральна лікарня Бундесверу в Кобленці).

Польське кінотерапевтичне товариство було засноване у 2006 році. Його головною метою є просування стандартів освітньої та терапевтичної роботи з собаками. Мета діяльності конкретизується у завданнях:

- ведення реєстру собак-терапевтів – кваліфікованих осіб з підтверженою підготовкою до роботи з собаками;
- проведення іспиту собак-терапевтів – для отримання ліцензії на дресирування або роботу з собакою-терапевтом собака повинна скласти іспит, проведений комісією з досвідом роботи з собаками (психолог-ветеринар, дре-

сирувальник або собака-терапевт, який дресирував принаймні одну собаку-терапевта);

- ведення реєстру собак-терапевтів – на веб-сайті організації представлено актуальний список собак із сертифікатами;
- проведення навчальних та кваліфікаційних курсів;
- підготовка наукових публікацій;
- організація навчальних таборів;
- популяризація собак-терапевтів як методу навчання та роботи з собаками;
- співпраця з освітніми та опікунськими закладами;
- співпраця та підтримка інших організацій, юридичних осіб та фізичних осіб з подібними цілями (Польське кінотерапевтичне товариство).

У Литві передумовою впровадження каністерапевтичних програм є наявність нормативної бази та стандарту каністерапевта. Саме університети є осередками розвитку каністерапії як наукового напрямку і практичної діяльності.

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU) відіграє помітну роль у розвитку каністерапії (dog-assisted therapy) в Литві, насамперед у науковому, освітньому та практико-орієнтованому вимірах (LSMU).

Основні напрями впливу LSMU на розвиток каністерапії

1. Наукові дослідження. LSMU є провідним центром міждисциплінарних досліджень у галузі охорони здоров'я, де каністерапія розглядається як форма animal-assisted therapy (AAT). У межах наукових проєктів вивчається вплив взаємодії з терапевтичними собаками на: психоемоційний стан дітей і дорослих; реабілітацію осіб після травм та захворювань; зниження рівня тривожності, стресу та соціальної ізоляції.

2. Освітній компонент. В університеті каністерапія інтегрується в підготовку фахівців медичного, психологічного та соціального профілю (медицина, громадське здоров'я, психологія, соціальна робота, реабілітація). Здобувачі освіти: ознайомлюються з принципами ААТ; вивчають етичні та безпекові аспекти роботи з тваринами; отримують уявлення про можливості використання каністерапії в клінічній і соціальній практиці.

3. Клінічна та реабілітаційна практика. LSMU співпрацює з лікувальними та реабілі-

таційними установами, де каністерапія застосовується як додатковий (ад'ювантний) метод підтримки пацієнтів, зокрема: дітей із порушеннями розвитку; осіб з інвалідністю; пацієнтів із психосоматичними та неврологічними розладами.

4. Міжінституційна та міжнародна співпраця. Університет активно залучений до міжнародних програм і партнерств у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги, що сприяє: поширенню європейських стандартів ААТ; впровадженню доказового підходу до каністерапії; популяризації цього напрямку в країнах Балтії та Східної Європи.

Klaipeda University є одним із провідних регіональних закладів вищої освіти Литви, який активно розвиває наукові дослідження та практичні напрями у сфері соціальної роботи, реабілітації, психології та педагогіки. У структурі університету реалізуються міждисциплінарні проєкти, спрямовані на вивчення та впровадження інноваційних методів психосоціальної підтримки вразливих груп населення, зокрема із використанням методів анімалотерапії та каністерапії (*Klaipeda University*).

Науковці та практики університету зосереджують увагу на дослідженні терапевтичного впливу взаємодії людини з собакою у процесі соціальної адаптації, емоційної стабілізації та відновлення психічного здоров'я. Діяльність здійснюється у тісній співпраці з місцевими соціальними службами, освітніми установами, реабілітаційними центрами та громадськими організаціями, що дозволяє поєднувати теоретичні напрацювання з практичним впровадженням каністерапевтичних програм.

Досвід *Klaipeda University* є показовим з огляду на системний підхід до підготовки фахівців, наукове обґрунтування каністерапевтичних втручань та інтеграцію цього методу у ширший контекст соціальної та реабілітаційної роботи, що становить цінність для подальшої адаптації в українських умовах.

Науковці та практики університету зосереджують увагу на дослідженні терапевтичного впливу взаємодії людини з собакою у процесі соціальної адаптації, емоційної стабілізації та відновлення психічного здоров'я. Діяльність здійснюється у тісній співпраці з місцевими соціальними службами, освітніми установами, реабілітаційними центрами та громадськими

організаціями, що дозволяє поєднувати теоретичні напрацювання з практичним впровадженням каністерапевтичних програм. Досвід Клайпедського університету є показовим з огляду на системний підхід до підготовки фахівців, наукове обґрунтування каністерапевтичних втручань та інтеграцію цього методу у ширший контекст соціальної та реабілітаційної роботи, що становить цінність для подальшої адаптації в українських умовах.

Висновки. У ході дослідження здійснено контент-аналіз діяльності зарубіжних каністерапевтичних організацій, що дозволило узагальнити їхній досвід щодо змісту, спрямованості та форм реалізації каністерапевтичних програм. Встановлено, що каністерапія у зарубіжній практиці розглядається як ефективний допоміжний метод у системі охорони здоров'я, соціальної роботи та освіти, який спрямований на підтримку психоемоційного стану, соціальної адаптації та реабілітації різних категорій вразливих груп населення.

Аналіз засвідчив, що діяльність більшості організацій має системний і міждисциплінарний характер та ґрунтується на поєднанні наукових досліджень, практичної роботи й освітньої діяльності. Зарубіжні каністерапевтичні організації виконують функції розроблення стандартів підготовки собак-терапевтів і фахівців, сертифікації та ліцензування, організації терапевтичних втручань, а також популяризації каністерапії серед фахівців і широкої громадськості.

Виокремлено широкий спектр терапевтичних програм, що впроваджуються за кордоном, зокрема у закладах охорони здоров'я, освітніх установах, будинках для людей похилого віку, хоспісах, дитячих лікарнях, бібліотеках, а також у роботі з військовими, ветеранами та особами з посттравматичними розладами. Практика показує, що каністерапія сприяє зниженню рівня тривожності та стресу, покращенню емоційного стану, комунікативних навичок і якості життя отримувачів послуг.

Узагальнення зарубіжного досвіду дає підстави стверджувати, що його адаптація в Україні є доцільною та перспективною, особливо в умовах зростання потреби у психосоціальній реабілітації військових, ветеранів, дітей та інших вразливих груп населення. Впровадження каністерапії в українську практику потребує роз-

роблення нормативної бази, підготовки фахівців, міжсекторальної співпраці та наукового обґрунтування ефективності відповідних програм.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі результатив-

ності окремих каністерапевтичних програм, розробленні національних стандартів та вивченні можливостей інтеграції каністерапії у систему реабілітаційних і соціальних послуг України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Alliance of Therapy Dogs (ATD)*. URL: <https://www.therapydogs.com/therapy-dogs-and-the-military/>
2. Hannah Van Buiten, Erin Flynn, Kevin N Morris. Dog training as a complementary intervention to support Veteran mental health and well-being: A scoping review. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 2021. 44. 101425. <https://doi.org/10.1016/j.ctcp.2021.101425>
3. Jensen CL, Rodriguez KE, MacLean EL, Abdul Wahab AH, Sabbaghi A, O’Haire ME (2022) Characterizing veteran and PTSD service dog teams: Exploring potential mechanisms of symptom change and canine predictors of efficacy. *PLoS ONE* 17(7): e0269186. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269186>
4. *Klaipeda University*. URL: <https://www.ku.lt/>
5. *Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU)*. URL: <https://lsmu.lt/en/>
6. *Polskie Towarzystwo Kynoterapeutyczne*. URL: <https://www.kynoterapia.eu/>
7. *The International Association of Canine Professionals (IACP)*. URL: <https://iacpdogs.org/position-statements/>
8. *The International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO)*. URL: <https://iahaio.org/>
9. *The Israel Guide Dog Center*. URL: <https://www.israelguidedog.org/our-mission/>
10. *Therapy Dogs International (TDI®)*. URL: <https://www.tdi-dog.org/About.aspx>
11. *USO Canine Program • Missouri (USO)*. URL: <https://missouri.uso.org/>
12. *Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík*. URL: <https://www.canisterapie.org/o-nas>
13. Центральна лікарня Бундесверу в Кобленці. URL: <https://www.bwkrankenhaus.de/>

REFERENCES:

1. Alliance of Therapy Dogs (ATD). (n.d.). Therapy dogs and the military. Retrieved from <https://www.therapydogs.com/therapy-dogs-and-the-military/>
2. Van Buiten, H., Flynn, E., & Morris, K. N. (2021). Dog training as a complementary intervention to support veteran mental health and well-being: A scoping review. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 44, 101425. <https://doi.org/10.1016/j.ctcp.2021.101425>
3. Jensen, C. L., Rodriguez, K. E., MacLean, E. L., Abdul Wahab, A. H., Sabbaghi, A., & O’Haire, M. E. (2022). Characterizing veteran and PTSD service dog teams: Exploring potential mechanisms of symptom change and canine predictors of efficacy. *PLOS ONE*, 17(7), e0269186. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269186>
4. Klaipėda University. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://www.ku.lt/>
5. Lithuanian University of Health Sciences (LSMU). (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://lsmu.lt/en/>
6. Polskie Towarzystwo Kynoterapeutyczne. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://www.kynoterapia.eu/>
7. The International Association of Canine Professionals (IACP). (n.d.). *Position statements*. Retrieved from <https://iacpdogs.org/position-statements/>
8. The International Association of Human–Animal Interaction Organizations (IAHAIO). (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://iahaio.org/>
9. The Israel Guide Dog Center. (n.d.). *Our mission*. Retrieved from <https://www.israelguidedog.org/our-mission/>
10. Therapy Dogs International (TDI®). (n.d.). *About us*. Retrieved from <https://www.tdi-dog.org/About.aspx>
11. USO Missouri. (n.d.). *USO Canine Program*. Retrieved from <https://missouri.uso.org/>
12. Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, z.s. (n.d.). *O nás*. Retrieved from <https://www.canisterapie.org/o-nas>
13. Bundeswehr Central Hospital Koblenz. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://www.bwkrankenhaus.de/de>

Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.05.2026